

Η τέχνη του πολέμου για την εξουσία

Από τον Σουν Τσου στους Λένιν, Μάο, Κάστρο

Ο Δημήτρης Καλτσώνης, αφοσιωμένος φίλος και συνεργάτης της «Εφ.Συν.» (τον Οκτώβριο η εφημερίδα θα προσφέρει ένα ακόμα δοκίμιο του για την Κίνα), καθηγητής Θεωρίας του Κράτους και του Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο, στο νέο του βιβλίο «Η τέχνη του πολέμου για την εξουσία. Από τον Σουν Τσου στους Λένιν, Μάο, Κάστρο», που κυκλοφορεί σε λίγες μέρες από τις εκδόσεις Τόπος, ανοίγει μια πόρτα αισιοδοξίας μέσα στη ζοφερή συγκυρία κυριαρχίας μιας ποικιλίας αντιδραστικών δυνάμεων και ήττας ή υποχώρησης των υποτελών τάξεων και των προοδευτικών πολιτικών. «Ο 21ος θα είναι αιώνας σκληρών αγώνων για την εξουσία», μας προϊδεάζει, εκτιμώντας ότι οι λαοί θα αναζητήσουν δρόμους χειραφέτησης. Από το βιβλίο, δημοσιεύουμε το εκτενές απόσπασμα:

Η ανθρωπότητα διανύει μια ζοφερή περίοδο. Η διεθνής ειδησεογραφία δείχνει ανάγλυφα πως η αποθώωση της κοινωνικής ανισότητας και αδικίας, της βίας και της καταλήστευσης βρίσκονται στην ημερήσια διάταξη. Ο μισανθρωπισμός, η κοινωνική αναληψία, η βαρβαρότητα, οι ληστρικοί πόλεμοι κυριαρχούν. Οι κυρίαρχες τάξεις ρέπουν όσο ποτέ άλλοτε στην αυθαιρεσία, στις μαφιόζικες μεθόδους και στην ατιμώρτητη παραβίαση του νόμου. Το ψεύδος και η παραπληροφόρηση κυριαρχούν και συμβάλλουν στην ύπνωση και υποταγή των λαών.

Σε αυτά έχει προστεθεί η εγωιστική αδιαφορία των ισχυρών για τις συνέπειες της περιβαλλοντικής καταστροφής. Όπως σημείωνε ο Φ. Κάστρο σε ομιλία του στον ΟΗΕ το 1992 «ένα σημαντικό βιολογικό είδος βρίσκεται σε κίνδυνο να εξαφανιστεί από τη γρήγορη και προοδευτική καταστροφή των φυσικών συνθηκών της ζωής: ο άνθρωπος».

Όμως η βαθιά και ραγδαία επιδείνωση των συνθηκών ζωής της μεγάλης

Το εξώφυλλο του βιβλίου του καθηγητή Θεωρίας Κράτους και Δικαίου στο Πάντειο Πανεπιστήμιο Δημήτρη Καλτσώνη που θα κυκλοφορήσει αρχές Οκτωβρίου από τις εκδόσεις Τόπος

πλειοψηφίας των κοινωνιών καθιστά βέβαιη τη συνέχιση του αγώνα των λαών για την εξουσία, για την ανατροπή της βαρβαρής πραγματικότητας της εκμετάλλευσης και του αφανισμού της ανθρωπότητας.

Η πάλη των τάξεων δεν πρόκειται να σταματήσει. Αντίθετα, μπορεί με ασφάλεια να γίνει η πρόγνωση ότι θα οξυνθεί μετά από την περίοδο της σημερινής προσωρινής ύφεσης.

Οι λαϊκές δυνάμεις θα καλούνται από την ίδια την πραγματικότητα να οργανώσουν τον αγώνα τους για την απελευθέρωση. Σε αυτές τις συνθήκες έχει σημασία να μάθουν την τέχνη του πολέμου για την εξουσία, να γνωρίσουν βαθιά τον εαυτό τους και τον αντίπαλο, να πείσουν όσους περισσότερους μπορούν, να αποκτήσουν την ιδεολογική και ηθική υπεροχή, να επιδεικνύουν πρωτοβουλία και ενεργητικότητα, να αποφεύγουν τη δύναμη και να αξιοποιούν την αδυναμία του αντιπάλου, να βρίσκουν συμμάχους, να υπολογίζουν σωστά το συσχετισμό των δυνάμεων, να προσέχουν την ηγεσία τους.

Τέτοιες θεμελιώδεις αρχές ανευρίσκονται στο έργο του Σουν Τσου αλλά εντοπίζονται επίσης στους πολύ μεταγενέστερους Λένιν, Μάο, Κάστρο, οι οποίοι οδηγήθηκαν σε παρόμοια συμπεράσματα με βάση την ιστορική εμπειρία εφαρμόζοντας και εμπλουτίζοντας τις αρχές αυτές. Οι κανόνες διεξαγωγής της πάλης είναι από τη μια πλευρά πανανθρώπινοι, αν και υπάρχουν διαφοροποιήσεις ανάλογα με την ιστορική εποχή, το κοινωνικο-οικονομικό σύστημα, την ταξική και

ιδεολογική θέση.

Οι κρατούντες αναγνωρίζουν την προοπτική ενδυνάμωσης των λαϊκών αγώνων και γι' αυτό λαμβάνουν όλα τα σχετικά προληπτικά μέτρα. Αυτά συγκροτούνται σε δύο κατευθύνσεις: η πρώτη στην παραπληροφόρηση και στην εκμαίευση της συναίνεσης των λαών και η δεύτερη στην καταστολή των αντιδράσεων. Όπως συνέβαινε πάντοτε στην ιστορία χρησιμοποιούν τα πλέον εξελιγμένα τεχνικά μέσα για τους σκοπούς αυτούς. Ετσι και σήμερα η προηγμένη τεχνολογία και ειδικά εκείνη της τεχνητής νοημοσύνης τίθεται στην υπηρεσία της οικονομικής ολιγαρχίας. Αυτή χρησιμοποιείται για τον έλεγχο των συνειδήσεων αλλά και για την αριότερη οργάνωση των πολέμων και της καταστολής.

Το γεγονός αυτό συχνά προκαλεί δέος και φόβο. Δημιουργείται αυθόρμητα η εντύπωση ότι με τα σύγχρονα τεχνικά μέσα είναι πλέον αδύνατη η αποτίναξη της βαρβαρότητας και της τυραννίας, ότι είναι ανέφικτη η πάλη για την κατάκτηση της εξουσίας. Η ίδια αυτή αίσθηση καλλιεργείται έντεχνα, συστηματικά και σκόπιμα από τους κυρίαρχους για να σπείρουν την απογοήτευση και το αίσθημα της αδυναμίας.

Πρόκειται, ωστόσο, για ψευδαίσθηση. Κανένα τεχνικό μέσο δεν μπορεί να συσκοτίσει διαρκώς την πραγματικότητα. Ερχονται πάντοτε ιστορικές στιγμές, σε περιόδους κρίσεων, κατά τις οποίες η ψευδής συνείδηση ραγίζει και μαζί διαρρηγνύεται η κοινωνική συναίνεση. Ενώπιον της καταστροφής και του θανάτου που σκορπίζει η κρίση του καπιταλιστικού συστήματος, κανένα αφήγημα της ολιγαρχίας δεν μπορεί να σταθεί στο διπνεκές. Οι οδυνηρές κοινωνικές εμπειρίες αφυπνίζουν ευρύτερα κοινωνικά στρώματα, τα βοηθούν να απαλλαγούν από τις πάγιες προλήψεις, προκαταλήψεις και καθιερωμένες ιδέες. Τέτοιο είναι το παράδειγμα του Β' Παγκοσμίου Πολέμου και της ναζιστικής κατοχής της Ευρώπης που οδήγησε στη ριζοσπαστικοποίηση πολλών εκατομμύριων ανθρώπων.

Από την άλλη, τα τεχνικά μέσα καταστολής, όσο προηγμένα και αν είναι, δεν αρκούν για να επιβάλλουν για πυρόρ και σιδήρου την καθεστειακή τάξη. Όταν η λαϊκή πλειοψηφία αφυπνιστεί, τα μέσα επίτευξης, καταγραφής, παρακολούθησης, καταστολής στην υπηρεσία της αστυνομίας και του στρατού δεν θα μπορούν να τιθασεύσουν τις λαϊκές αντιδράσεις.

Η ιστορική εμπειρία έχει δείξει ότι η λαϊκή οργάνωση, εφευρετικότητα, δραστηριότητα έβρισκε και θα βρίσκει

πάντοτε ποικιλόμορφους τρόπους να τα εξουδετερώνει.

Μπορεί όμως να αντιταχθεί το επιχείρημα ότι η τεχνητή νοημοσύνη οδηγεί σε μια νέα ποιοτική πραγματικότητα, όπου τα παραπάνω δεν ισχύουν. Σύμφωνα με αυτή την οπτική, η τεχνητή νοημοσύνη στην πληροφόρηση, στην αστυνόμευση και στις ένοπλες δυνάμεις, υπό τον έλεγχο της ολιγαρχίας, θα καταστήσει ανεπίστρεπτη την κυριαρχία της.

Αλλά η τεχνητή νοημοσύνη έχει ατέλειες και ευάδωτα σημεία, είναι προϊόν της ανθρώπινης εργασίας, αποτελεί πολύ εξελιγμένο εργαλείο αλλά δεν μπορεί να υποκαταστήσει πλήρως τον άνθρωπο.

Ο τελευταίος, αντίθετα, εκτός από ορθολογική σκέψη διαθέτει συναισθήματα, διαίσθηση, επινοητικότητα, φαντασία. Γι' αυτό οι λαοί έχουν αποδείξει ότι μπορούν με φθηνότερα και απλούστερα μέσα να εξουδετερώνουν τις πιο προηγμένες τεχνολογίες, αρκεί να έχουν συνειδητοποιήσει την ανάγκη του οργανωμένου αγώνα.

Επιπρόσθετα, ο αστυνομικός και στρατιωτικός έλεγχος προϋποθέτουν πάντοτε σε τελική ανάλυση την ανθρώπινη παρουσία στον χώρο. Αυτή ακριβώς είναι η αχίλλειος πτέρνα της ολιγαρχίας. Όταν ένας λαός έχει αποφασίσει να πάρει τη ζωή στα χέρια του καμιά τέτοια παρουσία δεν μπορεί να σταθεί επί μακρόν, καθώς θα έχει να αντιμετωπίσει τη συντριπτική πλειοψηφία που θα αντιτίθεται ενεργά, με διάφορα τεχνάσματα, με όλους τους τρόπους, εναντίον της γρήγορα τις διάφορες μορφές πάλης.

Ο Φ. Κάστρο σε μια από τις τελευταίες ομιλίες του το 2005 τόνισε ότι «η ανθρωπότητα διατρέχει κίνδυνο, έχει να διασώσει όχι μόνο την ειρήνη, έχει να διασώσει το (ανθρώπινο) είδος και πιστεύω ότι μπορεί να το διασώσει. Δεν θα μιλούσα γι' αυτό –σημείωνε– αν ήμουν απαισιόδοξος, αν πίστευα ότι δεν υπάρχει λύση στο πρόβλημα».

Μπορούμε να είμαστε εξίσου αισιόδοχοι. Ο 21ος θα είναι αιώνας σκληρών αγώνων για την εξουσία. Οι λαοί θα αναγκαστούν από τη θανάσιμη πίεση της πραγματικότητας να αναζητήσουν δρόμους απελευθέρωσης και χειραφέτησης.

Η γνώση ανάμεσα σε άλλα των κανόνων και μεθόδων διεξαγωγής αυτών των αγώνων, ένα σημαντικό μέρος των οποίων πραγματεύεται αυτό το βιβλίο, αποτελεί παρακαταθήκη για την επιτυχή έκβασή τους.

Επιστάγασμα αυτών των αγώνων θα είναι η επιβίωση του ανθρώπινου πολιτισμού και η δημιουργία συνθηκών βαθμιαίας εξάλειψης της εκμετάλλευσης, της αθλιότητας μαζί και των πολέμων.